

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

ЗБОРНІК
матэрыялаў

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834) — пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральных кніг.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральных кніг.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральных кніг.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральных кніг.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральных кніг.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ерамii». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

лад, пра поўную «Малую падарожную кніжку», якая знаходзілася ў зборы баварскага прафесара К. Манерта (1756—1834)—пра яе пісаў у свой час рускі бібліёграф і гісторык П. І. Кепен (1793—1864)⁸. Будзем спадзявацца, што кнігі гэтыя знойдуцца і што наперадзе ў нас нямала сенсацыйных знаходак.

Вялікі ўклад у скарызнаўства зроблен рускім бібліёграфам В. С. Сопікавым (1765—1818), які ў 1813 г. падрабязна апісаў усе пражскія, за выключэннем Псалтыра 1517 г., і амаль усе віленскія выданні⁹. З пражскіх выданняў ён упершыню ўвёў у навуковы ўжытак кнігі «Суддзі», «Ісус Навін», «Прытчы Саламона», «Плач Ераміі». Сопікаў карыстаўся экзэмплярамі з калекцый Ф. Г. Баўзе (1752—1812), Ф. А. Талстога (1758—1849), П. Я. Чаадаева (1794—1856) і іншых збіральнікаў.

Падкрэслім тут важную ролю бібліяфілаў у захаванні для навукі славянскай старадрукаванай кніжнасці наогул і выданняў Скарыны ў прыватнасці¹⁰. Трэба назваць прозвішчы некаторых калекцыянераў: М. П. Румянцаў (1754—1826), І. М. Царскі (пам. 1853), І. Я. Лукашэвіч (1811—1886), А. Д. Чарткоў (1789—1858), П. В. Шчапаў (1848—1888), А. І. Касцерын (пам. 1847), М. П. Пагодзін (1800—1882), І. П. Каратаеў (1817—1886), А. І. Хлудаў (1818—1882), П. І. Шчукін (1853—1912). Іх зборы леглі ў аснову дзяржаўных кнігасховішчаў, дазваляўшы скамплектаваць вельмі прадстаўнічыя калекцыі выданняў Скарыны. У Дзяржаўнай бібліятэцы СССР імя У. І. Леніна цяпер захоўваюцца 82 экзэмпляры скарынаўскіх выданняў, у Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына — 81 экзэмпляр, у Дзяржаўным гістарычным музеі — 84 экзэмпляры.

Трэба назваць таксама імёны бібліёграфаў, якія ўслед за В. С. Сопікавым, апісваючы прыватныя і грамадскія зборы, прадставілі ў распараджэнне даследчыкаў апісанні скарынаўскіх выданняў. Гэта ўжо названыя П. І. Кепен і І. П. Каратаеў, а таксама П. М. Строеў (1796—1876), І. П. Сахараў (1807—1863), В. М. Ундольскі (1815—1864), А. С. Радоскі (1838—1908).

Другая палавіна XIX ст. у скарызнаўстве азнаменавана, па-першае, пачаткам публікацыі архіўных дакументаў пра жыццё і дзейнасць Скарыны і, па-другое, з'яўленнем першых грунтоўных манаграфічных даследаванняў. У 1849 г. польскі гісторык Ю. Мучкоўскі (1795—1858) апублікаваў запіс у прамацыйнай кнізе Кракаўскага ўніверсітэта аб прысваенні ступені бака-

⁸ Кепен П. И. Записка о путешествии по славянским землям и архивам // Библиографические листы. 1825. № 33. С. 482.

⁹ Сопиков В. С. Опыт российской библиографии. СПб., 1813. Ч. 1. С. 9—19, 25—45, 119—120, 183—184.

¹⁰ Немировский Е. Л. Роль библиофилов в сохранении славянской старопечатной книжности // Актуальные проблемы теории и истории библиофильства. Л., 1985. С. 44—46.

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ

СПАДЧЫНА СКАРЫНЫ